

РЕЙ БРЕДЪРИ ВЪЗПЯВАМ ЕЛЕКТРИЧЕСКОТО ТЯЛО!

Превод от английски: Венцислав Божилов, 2008

chitanka.info

Баба!

Помня раждането ѝ.

Чакай малко, ще кажете вие, *никой* човек не помни раждането на собствената си баба.

Да, но *ние* помним.

Защото именно ние, нейните внуци, ѝ помогнахме да се появи на бял свят. Тимъти, Агата и аз, Том, вдигнахме ръце и ги спуснахме с огромно *шрак*! Събрахме частите и парчетата, елементи и детайли, структури и вкусове, настроения и същини, които щяха да завъртат стрелките на компаса ѝ на север, за да ни успокои, на юг, за да ни стопли и утеши, на изток и запад, за да пътува по безкрайния свят, очите ѝ да ни намират и да ни познават, устата ѝ да ни пее приспивни песни вечер, ръцете ѝ да ни докосват и да ни будят на зазоряване.

Баба, скъп и чудесен електрически сън...

Когато гръмотевични бури скитат из небето и мълниите свързват облаците, името ѝ проблясва в затворените ми клепачи. Понякога все още чувам тихото ѝ тиктакане и бръмчене над леглата ни в мекия сумрак. Минава като призрак на пружина по дългите коридори на паметта, като кошер мислещи пчели, гонещи Духа на Изгубените лета. Понякога все още чувствам усмивката, която научих от нея, отпечатана на бузата ми в три сутринта...

Добре, добре! — викате вие. Какъв е бил денят, в който се е родила вашата проклета и чудесна-ужасно-любяща баба?

Беше в седмицата, когато настъпи краят на света...

Мама бе мъртва.

В късния следобед една черна кола изостави баща ни и нас тримата изгубени на пътеката пред собствения ни дом. Взирахме се в тревата и си мислехме:

Това не е нашата трева. Да, там виждаме чуковете за крокет, топките и обръчите, точно както си бяха паднали преди три дни, когато татко излезе със залитане на моравата и с плач ни съобщи новината. Онези ролери принадлежат на едно момче, което никога вече няма да бъде малко. На мен. Да, на стария дъб има люлка от автомобилна гума, но Агата се страхува да се люлее на нея. Със сигурност ще се скъса. И ще падне.

А къщата? О, Господи...

Надникнахме през предната врата, уплашени от ехото, което бихме могли да открием объркано в коридорите; онзи отекващ звук, който се чува, когато всички мебели са извадени и не е останало нищо, което да смекчи пороя от думи, течащ във всеки дом и във всички часове. А сега онази мека и топла, най-важната и най-уютна част от мебелировката бе изчезнала завинаги.

Вратата се отвори широко.

Отвътре излезе тишина. Някъде имаше отворена врата на мазе и изпод къщата се носеше дъх на влажна студена земя.

Да, помислих си аз, но ние *нямаме* мазе!

— Е — рече татко.

Не помръднахме.

Леля Клара се показва по алеята с жълтата си като канарче лимузина.

Скочихме през прага. Разбягахме се по стайте си.

Чухме ги да викат и спорят, после пак да викат и пак да спорят. „Нека децата живеят при мен!“ — викаше леля Клара. „По-скоро биха се самоубили!“ — отвърщаше татко.

Тресна се врата. Леля Клара си замина.

Едва не затанцувахме от радост. После си спомнихме какво се е случило и слязохме долу.

Татко седеше сам и разговаряше със себе си или с духа на мама, останал от времето преди болестта ѝ и събуден от затръшването на вратата. Татко мърмореше на празните си длани.

— Децата се нуждаят от някого. Обичам ги, но нека погледнем нещата в очите — трябва да работя, за да ги изхраня. Ти ги обичаш, Ан, но ето че те няма. А Клара? Невъзможно. Тя обича, но задушавя. А що се касае до гувернантки, прислужници...?

Тук татко въздъхна и ние също въздъгнахме при спомена.

Късметът ни с прислужници, гувернантки или възпитателки бе, меко казано, непоносим. Нямаше и една, която да не пили като пила. Най-добре можеха да се сравнят със секири и урагани. Или, иначе казано, всички бяха прокиснала сметана, мухлясало суфле. За тях ние бяхме като невидима мебел, върху която може да се сядат, да ѝ се бърше прахта, да се сменя тапицерията през пролетта или есента и веднъж годишно да бъде изнасяна за основно почистване.

— Онова, което ни трябва — рече татко, — е...

Всички проточихме шии, за да чуем шепота му.

— ... баба.

— Но всичките ни баби са мъртви — рече Тимъти с логиката на деветгодишно хлапе.

— В известен смисъл да, в друг — не.

Ама че странни и загадъчни неща говореше татко.

— Ето — най-накрая рече той.

Подаде ни нагъната разноцветна брошура. Бяхме я виждали от време на време в ръцете му от доста седмици и особено често през последните няколко дни. И ето че бе достатъчно само да й хвърлим едно око по-отблизо, за да разберем защо обидената и вбесена леля Клара се бе изнесла така скоростижно от къщата.

Тимъти пръв зачете на глас написаното на първата страница.

— „Възпейте електрическото тяло!“ — Присви очи към татко. — Това пък какво означава?

— Чети нататък.

Двамата с Агата виновно се огледахме, уплашени да не би мама всеки момент да се появи и да ни свари с това богохулство, но после кимнахме на Тимъти.

— „Фанто...“

— Фанточини — подсказа му татко.

— „Фанточини Лимитид. *Ние предвещаваме...* Това е отговорът на всички ваши най-мъчителни проблеми. Само Един Модел, към който могат да се добавят, изваждат и променят хиляди вариации, със Свобода и Справедливост за всички“.

— Това пък къде го пише? — развикахме се ние.

— Никъде. — Тимъти се усмихна за първи път от много дни. — Просто трябваше да го добавя. Чакайте малко. — Той продължи да чете: — „За вас, на които е писнало от невнимателни гувернантки и прислужници, от които трябва да се крие алкохолът, от всякакви доброжелателни лели и чичовци...“

— *Доброжелателни*, как ли пък не! — обади се Агата и аз повторих думите ѝ като ехо.

— „...ние усъвършенствахме първата хуманоидна, на микросхеми, презареждаща се Електрическа Баба Модел Пет...“

— Баба!?

— Не ме гледайте така — рече татко. — Наполовина съм полудял от мъка, наполовина — от мислене за утре и вдругиден. Хайде, някой да вдигне листовката от пода. Дочетете я.

— Аз. — Продължих да чета нататък: — „Играчката, която е повече от Играчка, Електрическата Баба на Фанточини е създадена с любяща прецизност, за да дари с невероятна точност любов на децата ви. Нейната цел е дете, запознато с реалностите на света и с още по-големите реалности на въображението.

Тя е програмирана да обучава на дванайсет езика едновременно, способна е да превключва от един на друг за хилядна от секундата, без да прекъсва, и притежава пълни познания по история на религията, изкуството и обществото...”

— Страхотно! — възкликна Тимъти. — Звучи така, сякаш ще имаме пчели! *Образовани пчели!*

— Млъквай! — сръчка го Агата.

— „Но най-важното е — продължих аз, — че това човешко същество, защото наистина прилича на такова, това възплъщение на човешчината в електро-интелигентно факсимиле, ще изслушва, разбира, разказва, реагира и обича децата ви, доколкото може да се каже, че такива невероятни Предмети, такива фантастични Играчки са способни да Обичат или да се Грижат. Този Чуден Спътник, отзоваващ се на предизвикателствата на големия и малкия свят, на Вътрешното Море или Външната Вселена, само с едно докосване ще предаде Чудесата, които са ви нужни“.

— Са ни нужни — промърмори Агата.

Да, тъжно си помислихме всички ние, това е написано за нас, да, за нас.

Продължих нататък:

— „Ние не продаваме нашето Творение на здрави семейства, в които има родители, способни да отглеждат, възпитават, формират, променят и обичат собствените си деца. Нищо не е в състояние да замени родителя в дома. Има обаче и семейства, в които смъртта, лошото здраве или инвалидност провалят добруването на децата. Сиропиталищата не са отговор. Бавачките често са егоистични, невнимателни или страдат от ужасни нервни разстройства.

Ето защо, водени от високи хуманни подбуди и осъзнавайки нуждата от преустройство, преосмисляне и преразглеждане на нашите

концепции от месец на месец и от година на година, ние предлагаме най-близкото нещо до Идеалния Учител-Приятел-Спътник-Роднина. Може да се уреди пробен период за...”

— Достатъчно — прекъсна ме татко. — Не продължавай нататък. Дори аз не мога да го понеса.

— Защо? — попита Тимъти. — Тъкмо започна да ми става интересно.

Сгънах брошурата.

— *Наистина* ли имат такива неща?

— Да не говорим повече за това. — Татко прикри очи с ръка. — Ама че безумна мисъл...

— Не чак толкова безумна — обадох се и хвърлих поглед на Тим. — Искам да кажа, да му се не види, колкото и да се мъчат, каквото и да направят, не могат да го докарат по-зле от леля Клара, нали?

И се отприщи. Не се бяхме смели от месеци. А сега тъпата ми шега накара всички да крещат, реват и цвият. Аз също отворих уста и се развивах радостно.

Когато най-сетне дойдохме на себе си, погледнахме отново брошурата.

— Е? — обадох се.

— Аз... — Агата се намръщи, все още неспособна да реши.

— Трябва ни нещо, още сега — рече Тимъти.

— Аз лично нямам нищо против — казах с възможно най-надутия си тон.

— Има само едно нещо — каза Агата. — Можем да го опитаме. Разбира се. Но, кажете ми, кога най-сетне ще престанем да говорим тия глупости и кога ще се върне *истинската* ни майка?

Ахнахме, сякаш един-единствен куршум бе поразил всички в сърцата ни.

Не вярвам някой да е спрял да плаче до сутринта.

Денят бе ясен и светъл. Хеликоптерът ни вдигна леко във въздуха, пренесе ни между небостъргачите и ни остави едва ли не игриво на покрива на една сграда с надпис, който можеше да се види от въздуха:

ФАНТОЧИНИ

— Какво е „Фанточини“ — попита Агата.

— Италианска дума за кукли-сенки, ако не се лъжа — отвърна татко.

— А „предвещаваме“?

— Опитваме се да познаем сънищата ви — обясних аз.

— Браво — похвали ме татко. — Отличен.

Грейнах.

Хеликоптерът раздвижи многобройните си шумни сенки и отлетя.

Спуснахме се надолу с асансьора, а стомасите ни подскочиха нагоре. Стъпихме на движеща се пътека, която потече през синята река от вълна към едно бюро, над което висяха различни надписи:

ЧАСОВНИКАРСКИ МАГАЗИН

ФАНТОЧИНИ СА НАШАТА СПЕЦИАЛНОСТ

ЗАЙЦИ ПО СТЕНИТЕ — НЯМА ПРОБЛЕМ

— Зайци по стените ли?

Свих юмрук, вдигнах палеца и средния си пръст край стената и размърдах „ушите“.

— Това е зайче, това — вълк, а това — крокодил.

— Да бе — каза Агата.

Чуваше се тиха музика. Някъде зад стените се чуваше тихият шум на работещи машини. Щом стигнахме бюрото, светлината се промени и ни направи да изглеждаме по-стоплени и щастливи, макар все още да ни беше хладно.

Навсякъде около нас в ниши, сандъци или провесени на тел от тавана можеха да се видят кукли, марионетки и онези кукли от бамбук и прозрачна хартия, които сякаш оживяват на лунна светлина, за да възплътят най-съкровените ти кошмари или мечти. Раздвиженият от телата ни въздух размърда различните обесени души. Беше като масово линчуване по време на някой празник на английски кръстопът преди четиристотин години.

Виждате ли? Познавам историята си.

Агата примигна, гледаше отначало невярващо, после с нещо като страхопочитание и накрая — с отвращение.

— Ако са такива, да си вървим.

— Ш-ш-ш — каза татко.

— Преди две години ми подари една от тези тъпи кукли и за нула време конците станаха на възел — запротестира тя. — Изхвърлих я през прозореца.

— Имай малко търпение.

— Ще видим какво можем да направим, за да се отървем от конците.

Това бяха думи на човека зад бюрото.

Всички се обърнахме към него.

Точно като погребален агент, мъжът имаше благоразумието да не се усмихва. Децата стават подозрителни, когато големите се усмихват прекалено много. Моментално надушват нещо нередно.

Все така без усмивка, но в никакъв случай мрачен или надут, мъжът се представи.

— Гуидо Фанточини, на вашите услуги. Ето какво ще направим, единайсетгодишна госпожице Агата Симънс.

Е, това вече си бе наистина в десетката.

Много добре знаеше, че Агата е само на десет. Добави една година отгоре и битката е наполовина спечелена. Агата като че ли порасна с цял сантиметър.

— Заповядай — рече мъжът.

И пхна в ръката ѝ златно ключе.

— За да я навивам вместо конците ли?

— За да я навиваш — кимна мъжът.

— Пфу! — рече Агата.

Което бе вежлива форма на „фасулска работа“.

— Самата истина. Това е ключът за вашата Направи-Си-Сам, Избери-Си-Най-Добрата Електрическа Баба. Всяка сутрин я навиваш. Всяка вечер отпусках пружината. Ти командваш. Ти си пазителката на Ключа.

Притисна леко ключето в дланта ѝ. Агата го изглежда подозрително.

Наблюдавах го. Мъжът ми смигна, сякаш казваше: „Е, не е точно така... но пък ключовете са забавни, нали?“

Намигнах му в отговор, преди сестра ми да вдигне глава.

— А къде се пъха това?

— Ще видиш, когато му дойде времето. Сигурно в пъпа или в лявата ноздра. Или пък в дясното ухо.

Това си заслужаваше усмивка. Мъжът се изправи.

— Оттук, моля. Внимателно. Към движещия се поток. Вървете по водата, моля. Да. Точно така.

Помогна ни да пристъпим от замръзналия килим върху килима, който се носеше с шепот край нас.

Бе чудесна река, която ни понесе през зелената шир на мокетите, простираща се безкрайно през коридори и чудни полутъмни пещери, в които гласове отвърщаха на въздишките ни или пееха като оракули в отговор на нашите въпроси.

— Чуйте — рече търговецът. — Това са гласове на всякакви жени. Преценете и си изберете най-подходящия...

И ние се вслушахме във всички високи, ниски, тихи, силни, средни, ту строги, ту любящи гласове, запазени от времена преди да се родим.

А зад нас Агата крачеше почти назад, бореше се с реката, изоставаше, гледаше да кривне някъде настрани.

— Говорете — каза търговецът. — Викайте.

И ние заговорихме и завикахме.

— Хей, здравейте! Аз съм Тимъти, здрасти!

— Какво да кажа? — викнах аз. — Помощ!

Агата вървеше зад нас с упорито стиснати устни.

Татко я хвана за ръката. Тя извика.

— Пусни ме! Не! Няма да позволя да използват гласа ми! Няма!

— Отлично. — Търговецът докосна три копчета на малкия уред, който носеше със себе си.

Видяхме как трите осцилографски криви се смесват, сливат се в едно и повтарят виковете ни.

Търговецът докосна друго копче и чухме гласовете си да политат в делфийските пещери, да увисват надолу с главата, да се струпват, да крещят думите, да пищят; ново докосване, може би за да се добави мъничко от това и от онова, едва забележима частица от гласа на мама, идея от раздразненото мърморене на татко над сутрешния вестник или спокойното му говорене над вечерното питие. Каквото и да правеше търговецът, шепотите затанцуваха около нас като полудели от внезапна светлина мушици винарки, постепенно се успокоиха и накрая бе докоснато последно лостче и от електронните дълбини прозвуча глас.

— Нефертити — произнесе той.

Тимъти замръзна. Аз замръзнах. Агата спря да плува изправена.

— Нефертити? — повтори Тимъти.

— Какво означава това? — настоятелно попита Агата.

— Аз зная.

Търговецът ми кимна да обясня.

— Нефертити — прошепнах аз — на древноегипетски означава „Красавицата дойде“.

— Красавицата дойде — повтори Тимъти.

— Нефер — каза Агата — тити.

И всички се обърнахме и вперихме погледи в далечния мек здрач, откъдето идваше топлият и мек глас.

Тя наистина бе там.

И ако се съдеше по гласа, бе прекрасна...

Ето как беше.

Или поне в общи линии.

Гласът изглеждаше по-важен от всичко останало.

Не че нямахме спорове относно тегла и размери:

Не биваше да е кокалеста, за да ни прави синини, нито пък дебела, за да не потънем завинаги в обятията ѝ.

Ръцете, които щяха да ни докосват и да бършат челата ни в среднощните ни трески, не биваше да са студени като мрамор и ужасяващи, нито пък горещи като пещ и потискащи, а някъде по средата. С приятната температура на пиленце в шепата, току-що събудило се и надникнало изпод крилото на майка си; да, точно така.

О, доста сериозно подходихме към детайлите. Спорихме, карахме се и викахме; Тимъти определи цвета на очите ѝ поради причини, които ще станат ясни по-нататък.

Косата на Баба? Агата имаше грижата за това с момичешките си идеи, макар и да не ѝ се искаше да ги споделя. Оставихме я да избира сред хилядите мостри, окачени на кичури като прежда за тапети, като различни видове дъжд, сред които ни се искаше да тичаме. Агата не изглеждаше кой знае колко радостна, но все пак си даде сметка, че момчетата могат да оплескат нещата и да направят всичко на плетеница, така че ни каза да се махнем.

И тъй, пазарлъкът сред складовете с дреболии и тензухени добавки към Електрическата Машина на Бен Франклин и Пантомима

Фанточини бе направен.

И неспиращата река ни отнесе на далечен бряг в късния следобед...

После от фирмата „Фанточини“ постъпиха доста хитро.

Как ли?

Накараха ни да чакаме.

Знаеха, че още не са ни спечелили. Не напълно, дори не и наполовина.

Особено по отношение на Агата, която обръщаше лице към стената, виждаше там мъка и все протягаше ръка, за да я докосне. Сутрин откривахме следи от ноктите ѝ върху тапетите, странни малки силуети, наполовина прекрасни и наполовина кошмарни. Някои можеха да се изтрият с дъх, подобно на ледени рисунки по стъклото през зимата. Други пък не можеш да изтриеш дори с гъба, колкото и да се мъчиш.

А междувременно те ни караха да чакаме.

Тормозихме се цял юни.

Гризяхме нокти през юли.

Мърморехме нетърпеливо през август, докато на двацет и девети Тимъти не каза: „Имам предчувствие“. След закуска всички излязохме на моравата пред къщата.

Може би бяхме надушили нещо покрай снощните разговори на татко по телефона или пък бяхме забелязали потайните му погледи към небето или магистралата. А може пък вятърът да бе мърдал призрачните завеси над леглата ни и цяла нощ да ни бе пращал бледи послания.

Както и да е, двамата с Тимъти бяхме на тревата, а Агата се преструваше на безразлична от верандата, скрита зад саксиите с мушката.

Правехме се, че не я забелязваме. Знаехме, че ако ѝ обърнем внимание, ще избяга. Затова просто гледахме небето, в което летяха само птици и реактивни самолети, и магистралата, по която прелитаха хиляди коли; някоя от тях можеше да ни донесе Специалния подарък... но... нищо.

По обед дъвчехме трева и се въргаляхме...

В един часа Тимъти замига.

И всичко се случи с невероятна точност.

Сякаш хората на Фанточини знаеха на какъв огън се печем.

Всички деца вървят по вода. Всеки ден се плъзгаме по повърхността на езерцето и всеки момент може да я пробием, да потънем и да изчезнем завинаги в себе си.

Сякаш знаеха, че дългото ни чакане трябва да приключи точно в тази минута! В тази *секунда*, и нито миг повече!

И точно тогава облаците над къщата ни се разтвориха и пропуснаха хеликоптер като Аполон, подкарал колесницата си през митичното небе.

И ето че Аполоновата машина се спусна в летния си ветрец, размаха горещи криле, за да се охлади, разроши косите ни, спретна веждите, накара панталоните ни да запляска по глезените, превърна косата на Агата в знаме и се отпусна на моравата като огромен хибискус. Долният капак се отвори и спусна на тревата огромен сандък. И без да изчака благодарности или сбогом, машината отново подскочи и като полетял дервиш се наклони и изчезна, за да се прави на луда някъде другаде.

Двамата с Тимъти стояхме като заковани, без да откъсваме очи от сандъка. После видяхме лоста, прикрепен към грубия чамов капак, грабнахме го и започнахме със скърцане и трясък да откътваме дъските една по една. Агата се промъкна да види какво правим и си помислих — Слава Богу, че така и не видя ковчега с мама, не видя сандъка, гробището, пръстта, чу само думи в голяма черква, но не видя сандък, не видя сандък като *този*...!

Падна и последната дъска.

Двамата с Тимъти ахнахме. Агата, застанала вече помежду ни, също ахна.

Вътре в огромния груб сандък от чамови дъски се намираше най-прекрасното нещо, за което можеше да се мечтае.

Идеалният подарък за всяко дете от седем до седемдесет и седем. Затаихме дъх. Изкрещяхме възторжено, изпълнени с обожание.

Вътре в отворения ковчег имаше...

Мумия.

Или, поне засега, както е при мумиите — саркофаг!

— О, не! — Очите на Тимъти се напълниха с щастливи сълзи.

— Не може да бъде! — промълви Агата.

— Може, може!

— Наша ли е?

— Наша!

— Трябва да има някаква грешка!

— Да, ще си я поискат обратно!

— И няма да си я получат!

— Господи, това истинско злато ли е? И истински йероглифи!
Пипнете ги само!

— Дай на мен!

— Също като в музеите! В музеите!

Всички бърборехме едновременно. Мисля, че от моите очи върху саркофага капнаха няколко сълзи като дъжд.

— Хей, ще изтриеш цветовете!

Агата избърса дъжда.

Златната маска на жената върху капака ни гледаше с лека усмивка, отразяваше собствената ни радост и приемаше буйния поток на любовта ни, който си мислехме, че сме загубили завинаги, но ето че се бе върнал отново под слънцето.

Яркото като слънце лице бе излято и изковано от най-чисто злато, с изящни ноздри и едновременно твърди и нежни устни; неподвижните ѝ очи бяха небесносини или аметистови, от лазулит или и трите заедно, смесени в едно; тялото ѝ бе покрито с изображения на лъвове, очи и гарвани, ръцете — кръстосани върху гърдите, едната държеше бича на послушанието, а другата — фантастично лютиче, символ на послушание от любов, така че бичът да бъде ненужен...

Очите ни пробягаха по йероглифите и тримата познахме едновременно:

— Вижте тези знаци!

— Да, птичите следи!

— Птиците, змиите!

Те не разказваха приказки от Миналото.

Това бяха йероглифи на Бъдещето.

Това бе първата мумия на царица, чиито папируси говореха за следващия месец, следващия сезон, следващата година, следващия живот!

Тя не оплакваше отминалото време.

Не. Празнуваше яркото бъдеще, което тепърва щеше да дойде — съхранено, вложено, чакащо, готово да бъде изтеглено и използвано.

Паднахме на колене, за да почетем това възможно бъдеще.

Първо една, после друга ръка се протегна да опипа, поглади, докосне, проследи знаците.

— Ето ме мен, вижте ме! Това съм аз като шестокласничка! — възкликна Агата, която бе в пети клас. — Виждате ли момичето с коса като моята и кафеникавия костюм!

— А това съм аз в дванайсети клас! — рече Тимъти; макар все още да бе съвсем малък, той всяка седмица си правеше по-високи кокили и се разхождаше с тях из двора.

— Това пък съм аз в колежа — тихо промълвих. — Онзи с очилата, леко закръгленият. Да бе. Да му се не види. — Изсумтах. — Наистина съм аз.

Саркофагът описваше бъдещите зими, пролети за пропиляване, есените с техните златни, ръждиви и медни листа като монети, а над всичко това — нейният ярък символ на слънцето, вечното лице на дъщерята на Ра, завинаги над хоризонта, завинаги осветяващо ни и насочващо сенките ни към по-добри страни.

— Хей! — едновременно възкликнахме ние, прочели и препрочели книгата на съдбата, проследили линиите на живота и на любовта. — Хей!

И като участници в сеанс, хванахме, без да се наговаряме, капака на саркофага, който нямаше панти, вдигнахме го като капак на чаша и го оставихме настрани.

И, разбира се, в саркофага имаше мумия!

Бе като образа върху капака, но много по-прекрасна и трогателна, защото бе с човешка форма, омотана в съвсем нови ленени превръзки, вместо в стари прашни погребални одежди.

Върху скритото ѝ лице имаше също такава златна маска, с лице по-младо, но и някак по-мъдро от предишното.

А по превръзките ѝ имаше символи от три различни вида — едни за десетгодишно момиче, други за деветгодишно момче и трети за тринайсетгодишен хлапак.

Превръзки за всички нас!

Спогледахме се стреснато и внезапно избухнахме в смях.

Никой не каза лошата шега; всички си помислихме, че тя цялата е увита в нас!

Не ни беше грижа. Шегата ни хареса. Хареса ни онзи, на когото бе хрумнало да ни направи част от церемонията, през която преминавахме сега — всеки хвана и започна да развива своите прекрасни серпантини!

Скоро моравата изчезна под планина от лен.

Жената под превръзките лежеше и чакаше.

— О, не! — извика Агата. — Тя също е мъртва!

Понечи да избяга. Спрях я.

— Идиотка. Не е нито мъртва, нито жива. Къде е ключът?

— Ключ ли?

— Глупачка! — викна Тим. — Ключът, който ти даде човекът от магазина! За да я навиеш!

Ръката ѝ вече шареше по шията ѝ, където висеше символът на някаква възможна нова религия. Беше го вързала там въпреки собственото си скептично мърморене и сега го държеше в изпотената си длан.

— Хайде — каза Тимъти. — Пъхни го!

— Но къде?

— Ох, по дяволите! Както каза човекът, в дясната ѝ подмишница или в лявото ѝ ухо. Дай на мен!

И той грабна ключа, като стенеше от нетърпение, не успя да намери заветния отвор и започна да опипва главата и гърдите на проснатата фигура. Накрая съвсем инстинктивно, може би на майтап, а може би просто отказвайки се от цялата глупава история, мушна ключа през последните превръзки в пъпа ѝ.

И в същия миг — *дзъннн!*

Очите на Електрическата баба се отвориха широко!

Нещо забръмча, сякаш Тим бе разбунил с пръчка гнездо на стършели.

— О! — възкликна Агата, видяла как ѝ отнемат играта. — Дай на мен!

И се вкопчи в ключа.

Ноздрите на Баба се разшириха! Можеше да вдишва пара, да издиша огън!

— Искам аз! — извиках аз, грабнах ключа и го завъртях... *дзън!*

Устата на прекрасната жена се отвори.

— Аз!

— Аз!

— Аз!

Внезапно Баба седна.

Отскочихме.

Разбрахме, че по един или друг начин сме я включили за живот.

Тя се роди, роди се!

Главата ѝ се завъртя във всички посоки. Тя зяпна. Отвори уста. И първото, което чухме, бе:

Смях.

И макар че преди миг бяхме отскочили, сега този звук ни накара да се приближим и да надникнем сякаш в яма, в която държат луди в компанията на змии, за да се чувстват по-добре.

Беше хубав смях, богат и от сърце. Не се подиграваше, а приемаше. Казваше — светът е странно, невероятно, абсурдно ако щете, но въпреки всичко страхотно място. Не бе мечтала за друг. Не поиска да заспи отново.

Бе будна. Ние я бяхме събудили. Сега ѝ оставаше само да продължи с радостен вик.

И тя го направи — излезе от саркофага си, от покривалата, пристъпи напред, като се изчеткваше и се оглеждаше, сякаш търсеше огледало. Намери го.

Отраженията в очите ни.

Бе повече доволна, отколкото загрижена от видяното там. Смахът ѝ утихна и се смени с весела усмивка.

Защото в момента на раждането Агата бе скочила да се скрие на верандата.

Електрическата Особа се направи, че не забелязва.

Бавно се обръщаше на зелената морава край сенчестата улица, оглеждаше всичко с оживелите си очи, ноздрите ѝ се движеха, сякаш наистина дишаше, сякаш това бе първата утрин в прекрасната райска градина и тя нямаше никакво намерение да разваля играта, като захапе ябълката...

Погледът ѝ спря върху брат ми.

— Ти трябва да си...?

— Тимъти. Тим — подсказа ѝ той.

— А ти си...?

— Том — рекох аз.

Колко хитро от страна на Фанточини! *Те* знаеха кои сме. Тя знаеше кои сме. Но ѝ бяха казали да се преструва, че не знае. Така щяхме да се почувстваме страхотно, ние щяхме да сме учителите, да ѝ казваме нещо, което вече ѝ е известно! Колко хитро, колко мъдро!

— А там няма ли още едно момче? — попита жената.

— Момиче! — извика възмутен глас някъде от верандата.

— И името ѝ е Алисия, нали?

— Агата! — Възмущението и обидата преминаваха в справедлив гняв.

— Алджърнън, разбира се.

— Агата! — Сестра ни се подаде и веднага изчезна, за да скрие изчервеното си лице.

— Агата. — Жената произнесе името със съответната доза обич.

— Е, Агата, Тимъти, Томас, дайте да ви *огледам*.

— Не! — рекохме ние с Тим. — Нека ние да те огледаме. Хей...

Гласовете ни заседнаха в гърлата.

Приближихме я.

Обикаляхме я в големи бавни кръгове, докосваха границите на нейната територия. А територията ѝ се простираше дотам, докъдето можехме да чуем бръмченето на летния кошер. Точно така звучеше. Това бе нейната характерна мелодия. Издаваше звук като отделен сезон — като утрин в началото на юни, когато светът се събужда и открива, че всичко е свършено, идеално, прекрасно настроено, в равновесие, всичко е на мястото си. Още не си отворил очи, а знаеш какъв ще бъде денят. Кажи на небето какъв цвят трябва да бъде — и то става. Кажи на слънцето как да си пробива път и да наднича през листата, как да оставя шарена сянка по свежата морава — и то го прави. Пчелите са станали най-рано от всички, вече са обиколили поляните и са се върнали, като златни точки във въздуха, украсени целите с прашец, препълнени с нектар. Чувате ли ги как прелитат? Как увисват неподвижно? Как си разказват къде са цветята и сиропът, който подлудява мечките, който кара момчетата да се гърчат от удоволствие, а момичетата — да скачат от леглата, за да зърват с крайчеца на окото си голите си тела, стройни и блестящи като делфини.

Такива мисли събуди нашата електрическа приятелка в онзи специален ден на моравата.

Тя ни привличаше, примамваше, омагьосваше, караше ни да танцуваме, да си спомним онова, което не може да се запомни, така необходима.

По-точно на мен и на Тимъти.

Агата си остана на верандата.

Но главата ѝ се подаваше над парапета, внимателно следеше всичко сторено и казано.

А стореното и казаното бе възкликанието на Тим.

— Хей... *очите* ти...

Очите ѝ. Прекрасните ѝ очи.

Още по-прекрасни от лазулитата на капака и на маската върху бинтованото ѝ лице. Бяха най-красивите очи на света. И сега ни гледаха спокойно, ведро.

— Очите ти — ахна Тим. — Същите на цвят като...

— Като какво?

— Като любимите ми топчета...

— Какво по-добро от това? — рече тя.

И отговорът бе — нищо.

Очите ѝ се отместиха, за да докоснат моите уши, носа, брадичката ми.

— А ти, господарю Том?

— Аз ли?

— Как ще станем приятели с теб? Трябва да станем, нали така, щом ще се срещаме из къщата през следващата година...

— Аз... — почнах аз и млъкнах.

— Ти — рече Баба — си като кутрето, дето страшно му се иска да излае, но зъбите му са залепнали от карамел. Давал ли си карамел на кученце? Едновременно и тъжна, и смешна картинка. Смееш се, но вътре в себе си ти е мъчно. Плачеш и тичаш да помогнеш, и се смееш, чуеш ли го пак да лае.

Изляях кратък смях, спомних си едно кученце, един ден и един карамел.

Баба се обърна и видя старото ми захвърлено в тревата хвърчило. Веднага разпозна проблема.

— Връвта се е скъсала. Не. Цялото *кълбо* го няма. Не можеш да го пускаш така. Ето.

Наведе се. Не знаехме какво може да се случи. Как може баба-робот да пуска хвърчило? Тя се изправи с играчката в ръце.

— Лети — каза му, сякаш бе птица.

И хвърчилото полетя.

От върха на показалеца ѝ излизаше тънка като паяжина нишка, едва видима корда. И хвърчилото се издигна на сто, не, триста, не, на хиляда стъпки в лятното небе.

Тим извика радостно. Агата, разкъсвана от желанието да дойде и да се махне, извика от верандата. И аз с цялата зрялост на тринайсетте си години, макар да се правех на не особено впечатлен, се стисках, стисках, докато от гърдите ми също не се изтръгна вик. Крещях, подскачах и сред всички други неща страшно ми се искаше аз да имам пръст с макара, с който да рисувам в небето.

— Ако мислите, че сега е високо, вижте *това!* — рече Електрическото създание.

Кордата съскаше, бръмчеше, пееше. Хвърчилото се издигна на още хиляда стъпки. И на още хиляда, докато не се превърна в червено петънце като от конфети, танцуващо на ветровете, които носят реактивните самолети около света и сменят времето за миг.

— Не може да бъде! — извиках.

— *Може.* — Тя спокойно гледаше как безкрайната нишка се развива от пръста ѝ. — Правя я, когато ми потрябва. Вътре е течност, също като на паяка. Моментално се втвърдява при допир с въздуха и се получава нишка...

А когато хвърчилото стана като искрица, като чезнещо петънце в периферното зрение на боговете, както казват по-старите мъдреци, Баба, без да се обърне и без да обижда с поглед, рече:

— Тъъ... Абигейл...?

— Агата! — последва рязък отговор.

Мъдра способна бързо да превъзмогва дребния гняв.

— Агата — повтори Баба нито нежно, нито прекалено лекомислено, а някъде по средата. — А с *теб* как ще се погодим?

Скъса нишката и я уви три пъти около юмрука ми, привърза ме към небето с най дългата — повтарям, с най-дългата — връв за

хвърчило в цялата история на света! Само да ме видят приятелите ми!
Ще позеленеят! Ще позеленеят като кисели ябълки!

— Агата?

— Няма начин! — отсече Агата.

— Няма начин — повтори ехото.

— Трябва да има някакъв...

— Никога няма да станем приятели! — каза Агата.

— Няма да станем приятели — каза ехото.

Двамата с Тимъти трепнахме. Откъде идваше това ехо? Дори изненаданата Агата показа вежди над парапета.

После видяхме.

Баба бе свила ръце като раковина и ехото излизаше от нея.

— Никога... приятели...

И още по-слабо и отдалеч: „Приятели...“

Всички проточихме вратове, за да го чуем.

— Не! — викна Агата.

И изтича в къщата и затръшна вратата.

— Приятели — каза ехото от ръцете-раковина. — Не.

И някъде отдалеч, на брега на някакво невидимо море, чухме да се затръшва малка врата.

Такъв бе първият ни ден.

Разбира се, имаше втори ден, после трети и четвърти, Баба се въртеше в огромен кръг, а ние бяхме обикалящи около нея планети; дори Агата бавно, бавно се присъединяваше да върви, ако не и да тича с нас, да чува, ако не и да слуша, да гледа, ако не и да вижда, да доближи, ако не и да докосне.

Но към края на първите десет дни тя вече не бягаше, а винаги стоеше недалеч от вратата, седеше в далечния стол под дървото или ни следваше на десетина крачки, когато излизахме на разходка.

Баба ли? Тя просто чакаше. Нито веднъж не направи опит да увещава или принуждава. Готвеше, печеше прасковени пайове и оставяше небрежно из цялата къща чинии като капани за любопитни момиченца. Час по-късно чиниите бяха празни, кифличките или сладките изчезваха и без никакво „благодаря“ Агата се пускаше по парапета с мустак от пудра захар под нослето.

Колкото до нас двамата с Тим, ние сякаш все катерехме хълмове, за да гоним нашата Електрическа баба. А когато стигаме върха, тя вече бе долу и гоненицата продължаваше.

А най-особеното, прекрасно, странно и чудесно нещо бе начинът, по който отдаваше вниманието си. Всеки от нас имаше чувството, че Баба е отдадена изцяло на него.

Тя слушаше, наистина слушаше всичко казано от нас, знаеше и запомняше всяка сричка, дума, изречение, интонация, мисъл и шантава идея. Знаехме, че всичките ни дни са запазени в нея и че ако пожелаем да разберем какво сме казали в X часа и X секунди в X деня, трябва само да назовем този X. И тя щеше да възпроизведе случката по подходящия начин — във формата на ария, ако пожелаем, или като весела песничка.

Понякога ни се искаше да я подложим на проверка. Един ден наред празното разпалено дърдорене за глупости внезапно млъкнах. Погледнах изпитателно Баба и я запитах:

— Какво казах току-що?

— О, въз...

— Хайде, кажи го!

— Мисля... — тя започна да рови из чантата си. — А, имам го ето тук.

Извади нещо от недрата на чантата си и ми го подаде.

— Еха! Курабийка с късмет!

— Прясно опечена и все още топла. Отвори я.

Наистина пареше. Разчупих я и развих горещото късче хартия.

— „... шампион по велосипедизъм на целия Запад. Какво казах току-що? Хайде, кажи го!“

Зяпнах.

— Това пък как го направи?

— Всеки си има своите малки тайни. Това са единствените китайски курабийки, разказващи миналото вместо бъдещето. Искаш ли още една?

Разчупих втората и прочетох:

— „Това пък как го направи?“

Метнах в уста бележките заедно горещите корички и задъвках. Продължихме да се разхождаме.

— Е, как е?

— Страхотна готвачка си — признах аз.

Побягнахме със смях.

И това бе другото страхотно нещо.

Тя можеше да поддържа темпото.

Никога не биеше, никога не печелеше състезанието, а винаги тичаше редом с теб — а никое момче не би имало нещо против това. Момиче пред теб или редом с теб трудно може да се понесе. Но пък момиче на една-две крачки зад теб е напълно приемливо и буди уважение.

А сега трябва да ви кажа най-хубавото у Баба.

Можеше и да не го науча, ако Тимъти не й бе направил няколко снимки; аз също я бях снимал и реших да сравня.

Когато видях моменталните фотографии, веднага накарах инатящата се Агата също да снима тайно Баба.

После взех всички снимки, за да ги разгледам насаме. Така и не казах на Тимъти и Агата какво съм открил. Не исках да го развалям.

Наредих снимките една до друга в стаята си. И веднага си казах:

„На всяка снимка Баба изглежда *различна!*“

„Различна ли?“ — попитах се.

„Ами да. Чакай. Ей сега...“

Пренаредих снимките.

„Ето тук Баба е до Агата. И изглежда като... като Агата!“

А тук позира с Тимъти и прилича на Тимъти!

А на последната... стига бе! Тича заедно с мен и е същата грозница като *мен!*“

Седнах, напълно потресен. Снимките се разпиляха на пода.

Наведох се, събрах ги, наредих ги отново, обръщах ги наопаки и настрани. Да. Стига бе! Да!

Ах, тази хитра Баба.

Ах, онези майстори на хора на Фанточини.

По-умна от умния, по-човек от човека, по-добра от доброто, с повече любов от любовта...

Останал без думи, слязох долу. Агата и Баба седяха и кротко решаваха задачи по алгебра. Поне не се виждаха признаци на открита война. Баба още очакваше Агата да се приближи до нея. И никой не знаеше в кой ден и в коя година ще стане това, или пък как да доближи датата. А дотогава...

Появата ми накара Баба да се обърне. Гледах я как ме разпознава. Не се ли промени едва-едва цветът на очите ѝ? А кръвта или заместителят ѝ при роботите не запулсира ли по-бързо, за да поруменят бузите и устните ѝ? Аз самият съм малко червендалест. Не се ли опитва Баба да промени цвета си, за да заприлича повече на мен? А очите ѝ? Когато следеше как се занимава Агата-Абигейл-Алджърнън, те не бяха ли с *нейния* оттенък на синьото, а не с моя, който е по-тъмен?

И още по-важно, когато разговаряше с мен и казваше неща като „Добро утро“ или „Как върви домашното, момко?“ и други такива, не се ли изместваха едва забележимо костите под плътта ѝ, за да променят лицето ѝ?

Защото, честно казано, в семейството и тримата сме различни. Агата има дългите конски кокали на малка англичанка, която ще порасне и ще лови лисици; има конския поглед на татко, същия начин на сумтене, тропане с крак и фигура. Черепът и зъбите ѝ са чисто английски, доколкото може да се говори за чистота на този остров с пъстра история.

Тимъти е нещо съвсем друго — у него си личи италианската жилка от мама. Моминското ѝ име е Мариано, така че Тим е по-тъмен, с по-дребни кости и очи, които някой ден ще подпалят женските сърца.

Що се касае до мен, аз съм славянинът; може само да се предполага, че съм наследил това от прабаба си по бащина линия, която дошла от Виена и донесла със себе си високи румени скули, хлътнали слепоочия, в които можеш да топнеш вино, и малко степен нос, който намирисваше повече на татарски, отколкото на тартар.

Е, разбирате защо бе толкова завладяващо да следя и да се мъча да уловя как Баба незабележимо се променя, когато говори с Агата и физиономията ѝ се изтегля като на кон, когато се обръща към Тимъти и става изящна като флорентински гарван, когато гледа мен и бузите ѝ поруменяват, сякаш пред мен стои не друг, а Екатерина Велика.

Никога няма да разбера, не ще попитам, нито пък ще пожелаая да разбера как хората на Фанточини бяха постигнали тази невероятна трансформация. Достатъчно ми бе, че с всяко незабележимо изменение, леко завъртане, огъване, разместване на погледа, раздвижване на тайни сегменти, издължаване или скъсяване на носа и промяна на скули мекият като восък метал успяваше да ни стопли и

винаги бе готов за изпълнена с обич промяна. Тя носеше маска, но тази маска в този миг си бе единствено твоя и ничия друга. Ето че пресича стаята, докосва един от нас и под тънката ѝ кожа започва вълшебната промяна; а докато докосне друг, вече се е превърнала в същинска негова майка!

А когато се събирахме и *тримата*, за да дърдорим един през друг? Е, тези промени бяха невероятно малки, меки и загадъчни. Нищо толкова голямо, че да се набива на очи. Само по-голямото момче, моя милост, забелязваше промяната и се изпълваше с възторг, радост и възхищение.

Никога не ми се е искало да надзъртам зад кулисите и да разгадавам тайните на фокусника. Достатъчно ми бе, че илюзията работи. Че любовта е резултат от химически реакции. Че бузите поруменяват, очите проблясват, ръцете се разперват, за да те прегърнат...

Бе достатъчно за всички ни освен за Агата, която се опъваше до последно.

— Агамемнон...

Това вече бе станало весела игра. Дори Агата нямаше нищо против, макар да се преструваше на разгневена. Това ѝ даваше приятно чувство за превъзходство пред една уж превъзхождаща я машина.

— Агамемнон! — изсумтя тя. — Ама че си...

— Тъпа ли? — подсказа Баба.

— Не съм казвала подобно нещо.

— Тогава си го помисли, моя скъпа несговорчива Агата... Аз съм доста несвършена и недостатъците ми се разкриват най-много с имената. Ето например Том през половината време е Тим. Тимъти е Тобайъс или Тимълти, или кой знае как още...

Агата се разсмя. Което стана причина Баба да направи една от редките си грешки. Протегна ръка да потупа ласкаво сестра ми. Агата-Абигейл-Алис подскочи като ужилен.

Агата-Агамемнон-Алкивиад-Алегра-Александра-Алисън бързо се оттегли в покоите си.

— Предполагам, че това е защото започва да харесва Баба — рече по-късно Тимъти.

— Да бе — отвърнах аз.

— Откъде си ги насъбрал такива отговори?

— Снощи Баба ми чете Дикенс. „Да бе“. „Дрън-дрън“. „Да му се не види“. „Дявол те взел“. Доста си умен за възрастта си, Тим.

— Умен, дрън-дрън. Просто е очевидно — колкото повече Агата харесва Баба, толкова повече се мрази заради това, толкова повече се плаши от цялата бъркотия и в крайна сметка толкова повече намразва Баба.

— Можеш ли да обичаш някого толкова много, че да го мразиш?

— Тъпчо. Естествено.

— Да, така наистина сам си търсиш белята. Сигурно намразваш хората, когато те карат да се чувстваш гол, сякаш си изложен на показ. Точно така се играе играта. Искам да кажа, ти не просто обичаш, а обичаш с възклицателни знаци след това.

— Хм, и ти си доста умен за един тъпчо.

— Хиляди благодарности.

И отидох да гледам как Баба подновява войната на остроумия и стратегически ходове с как-й-беше-името...

Какви вечери се поднасяха в дома ни!

Само вечери ли? Как ли не: какви обеда, какви закуски!

Винаги нещо ново, но същевременно изглеждащо старо и познато. Никога не бяхме питани, защото попитах ли деца какво искат, те не знаят, а ако им кажеш какво ще готвиш, непременно ще са против. Всеки родител го знае. Това е тиха война, която трябва да се води и спечелва всеки ден. А Баба знаеше как да печели, без да изглежда триумфираща.

— Ето Загадъчна закуска номер девет — казваше тя, докато сервираше. — Направо ужасна, не си заслужава да ѝ обръщате внимание. Аз самата едва не се издрайфах, докато я приготвих!

Макар да се чудехме как един робот може да драйфа, няхаме търпение да се нахвърлим на закуската.

— А това е Гаден обяд седемдесет и седем — обявяваше тя. — Направен от найлонови торбички за боклук, магданоз и дъвки от седалките в киното. После си измийте зъбите или цял следобед ще усещате вкуса на отрова.

Едва не се сбивахме за допълнително.

Дори Абигейл-Агамемнон-Агата се приближаваше и обикаляше масата в такива моменти, а татко качи вечно недостигащите му пет килограма и бузите му поруменяха.

Когато А. А. Агата не присъстваше на масата, храната ѝ се оставяше пред вратата ѝ с малко знаменце с череп и кръстосани кости, забито в печена ябълка. След минута чинията изчезваше.

Друг път Абигейл А. Агата прелиташе край масата, клъвваше няколко трошици като птичка и отлиташе.

— Агата! — укоряваше я татко.

— Не, оставете я — тихо го спираше Баба. — Ще започне да идва. Въпрос на време е.

— Какво ѝ става? — попитах аз.

— Просто не е наред — рече Тимъти.

— Не, страхува се — каза Баба.

— От теб ли? — Замигах учудено.

— Не толкова от мен, колкото от това, което мога да направя — обясни тя.

— Но ти никога не би я наранила.

— Така е, но тя си мисли, че бих могла. Трябва да я изчакаме сама да открие, че страховете ѝ са неоснователни. Ако се проваля... какво пък, лично ще застана под душа и ще се оставя да ръждясам тихичко.

Чу се тих кикот. Агата се криеше в хола.

Баба сервираше на всички, след което сядаше на мястото срещу татко и се преструваше, че яде. Така и не разбрах, не попитах, а и не искам да научавам какво правеше с храната. Беше вълшебница. Яденето просто изчезваше.

И докато изчезваше, татко отбеляза:

— Това съм го ял някъде. Да, в един малък френски ресторант край Les deux Magots в Париж преди двайсет... не, двайсет и пет години! — Внезапно очите му се наляха със сълзи. — Как го правиш? — попита най-сетне той, като остави приборите и погледна през масата към това забележително създание, устройство, какво?... Жена ли?

Баба спокойно издържа неговия и нашите погледи и ги прие като подаръци, след което нежно отговори:

— Дадени са ми много неща, които аз на свой ред да дам на вас. Самата аз не *знам*, че давам, но въпреки това го правя. Питате ме какво съм? Ами, машина съм. Но дори с този известен на всички ни отговор аз съм нещо повече от машина. Аз съм всички онези хора, които са ме

измислили, проектирали, създали и програмирали. Така че аз съм хора. Аз съм всичко онова, което те са искали да станат и може би не са успели. И затова са създали голямото си дете, чудесната играчка, изразяваща тези неща.

— Странно — рече татко. — Когато бях малък, имаше огромно противопоставяне срещу машините. Машините бяха лоши, въплъщение на злото, можеха да ни лишат от човешката ни същност...

— Някои машини го правят. Всичко зависи от това как са направени. И как се използват. Капанът за мечки е проста машина, която улавя, задържа и разкъсва. Пушката е машина, която наранява и убива. Е, аз не съм мечи капан. Не съм пушка. Аз съм машина-баба, което означава повече от машина.

— Как можеш да бъдеш повече от онова, което изглеждаш?

— Никой човек не е по-голям от собствените си мечти. Следователно всяка машина, въплъщаваща идея, е нещо повече от създателя си. И какво толкова лошо има в това?

— Чакай, че изгубих дирята — рече Тимъти. — Може ли отначало?

— О, Господи! — въздъхна Баба. — Как само мразя философските дискусии и отклонения в областта на естетиката. Добре, ще го кажа по друг начин. Човек хвърля сянка на моравата и тя може да бъде огромна, нали? А после през целия си живот се опитва да пасне на сянката си. А тя е винаги по-дълга от него. Само по обед човек може да се побере в собствените си обувки и дрехи, при това само за няколко минути. А сега се намираме в нова епоха, в която можем развием някоя Голяма идея и да я направим реалност с помощта на машина. Това прави машината повече от машина, не мислите ли?

— Дотук добре — рече Тим. — Предполагам.

— Нима кинокамерата и прожекционният апарат не са повече от машини? Не са ли неща, които мечтаят? Понякога хубави и радостни неща, а друг път — кошмари. Но да ги наречеш просто машини и да ги подминеш е направо нелепо.

— Това вече го разбирам! — Тим се засмя на собственото си разбиране.

— Значи си изобретена от някой, който обича машините и мрази хората, *смятащи* машините за зло — каза татко.

— Точно така — отвърна Баба. — От Гуидо Фанточини. Израснал е сред машини. И не можел повече да понася клишета.

— Клишета?

— Да, онези лъжи, които хората разпространяват и се мъчат да представят за абсолютни истини. Човек никога няма да полети. Това клише е било истина хиляди години, а съвсем неотдавна се оказа, че е лъжа. Земята е плоска, можеш да паднеш от ръба ѝ и да те излапа дракон — огромна лъжа, представяна за истина и опровергана от Колумб. Е, а колко пъти сте чували колко нехуманни са машините? Колко умни и чудесни хора повтарят едни и същи изтъркани истини, които всъщност са си лъжи — всички машини унищожават, всички машини са бездушни, неспособни да мислят, чудовищни... В това има зрънце истина. Но само зрънце. Гуидо Фанточини го разбирал. И това разбиране го подлудявало, както и повечето хора като него. И можело да си остане така и да полудее съвсем, но вместо това той направил онова, което трябвало да направи. Започнал да изобретява машини, които да изобличат вековната лъжа.

— Той знаел, че повечето машини са аморални, нито добри, нито лоши. Но чрез това как ги създавате и оформяте, вие създавате и оформяте мъжете, жените и децата, които ги използват и могат да станат добри или лоши. Да вземем например автомобила — мъртва свирепа сила, неспособна да мисли купчина метал. И в същото време — най-големият унищожител на човешки души в историята. Той прави мъжете-момчета алчни за власт, водени единствено от страстта към разрушение и още разрушение. Автомобилът никога не е бил замислян да прави това. Но така се е получило. — Баба обиколи масата и напълни чашите ни със студена минерална вода от левия си показалец. — В същото време трябва да използваш други машини, за да компенсираш вредите. Машини, които хвърлят сенки на земята и те подканват да ги гониш и да се мъчиш да се изравниш с тях. Машини, които оформят душата ти като огромни прекрасни ножици, които махат грубите конци, отвратителните рога и копита и оставят един далеч по-прекрасен профил. А за това са ти нужни примери.

— Примери ли? — повторих аз.

— Други хора, които се държат добре и вие им подражавате. Ако човек се държи добре достатъчно дълго, в крайна сметка козината пада и вече не е онази противна маймуна.

Баба отново седна на мястото си.

— Ето защо хиляди години наред сте се нуждаели от царе, свещеници, философи — все чудесни примери, към които да се стремите и да казвате: „Те са добри, искам да бъда като тях. Те са достойни за подражание“. Но тъй като са хора, и най-добрите свещеници, и най-проникновените философи допускат грешки и изпадат в немилост. Така човечеството се лишава от илюзиите си и се обръща към безразличния скептицизъм или още по-лошо — към цинизма. И добрият свят започва да буксува, докато злото напредва с големи крачки.

— А ти? Ти никога не правиш грешки, ти си съвършена, по-добра от всеки друг!

Гласът дойде от коридора между кухнята и трапезарията. Всички знаехме, че Агата се е залепила там за стената и не изпуска нито дума.

Баба дори не се обърна натам, а продължи спокойно, коментираше забележката ѝ пред всички.

— Не, не съм съвършена, защото какво означава да си съвършен? Знам обаче едно — тъй като съм машина, аз не мога да съгрешавам, не мога да бъда подкупена, не мога да бъда алчна, завистлива, зла или дребнава. Не се стремя към власт заради самата власт. Високите скорости не ме карат да обезумея. Сексът не ми завърта главата. Имам предостатъчно време да събирам нужната ми информация за идеалите и да ги запазя чисти, цели и неопетнени. Кажете към какво се стремите, посочете Идеала, който искате да постигнете, и аз мога да видя, събера и запомня доброто, което ще облагодетелства всички ви. Кажете какви искате да бъдете — мили, любящи, внимателни, уравновесени, човечни... и ме оставете да изтичам пред вас и да разуча пътищата, по които трябва да минете. В мрака ме използвайте като фар, светец във всички посоки. Аз мога да направлявам стъпките ви.

— Значи — обади се татко и избърса устни със салфетката си — в дните, когато сме заети да говорим лъжи...

— Ще казвам истината.

— Когато мразим...

— Ще продължавам да давам любов, което означава внимание. Ще знам всичко, абсолютно всичко за вас, но никога не ще го издам. То

ще си остане тайна само помежду ни и никога няма да се страхувате от това, че знам прекалено много.

И Баба се зае да разчиства масата, да обикаля, да прибира чиниите, като се вглеждаше във всяко лице по пътя си, докосваше бузата на Тимъти, моето рамо, а гласът ѝ бе като спокойна река през нашия изпълнен с нужда дом и живот.

— Но... — обади се татко и я накара да спре. Погледна я право в очите. Пое дъх. По лицето му пробяга сянка. Накрая събра сили да продължи. — Твоите приказки за любов, внимание и тъй нататък. Господи, жено, та теб те няма... *там!*

И посочи главата ѝ, лицето, очите, скритите светлочувствителни клетки зад очите, миниатюрните записващи и съхраняващи устройства.

— *Теб те няма там вътре!*

Баба изчака една, две, три мълчаливи секунди. После отвърна:

— Да, няма ме. Но *вие* сте там. Вие, Томас, Тимъти, Агата. Събирам и пазя грижливо всяко нещо, което казвате, всяка ваша постъпка. Аз ще бъда всички неща, които вие забравяте, от които остават само смътни спомени и усещания. Това е по-добре от старите семейни албуми, които обичате да прелиствате и да казвате — това бе през онази зима, онова — през тази пролет. Аз ще помня онова, което вие ще забравите. И нека още сто хиляди години да се спори какво е любов; ние може би ще открием, че любовта е способността на някой да ни върне на самите себе си. Може би любовта е някой, който вижда и помни, връща ни отново самите нас, но съвсем мъничко по-добри, отколкото сме се осмелявали да се надяваме и мечтаем... Аз съм семейна памет, а някой ден може би ще стана и памет на цялата раса. Аз не *познавам* самата себе си. Не мога нито да докосвам, нито да вкуся, нито да усещам на каквото и да било ниво. И въпреки това съществувам. И моето съществуване засилва вашата възможност да докосвате, вкусвате и усещате. Нима в тази размяна не съществува любов?

Обикаляше масата, почистваше, подреждаше и събираше, и не бе нито противно скромна, нито скована от гордост.

— Какво зная аз? На първо място ето какво — че проблемът при повечето семейства с много деца е, когато изгубят някой от близките. Сякаш няма достатъчно време за всички. Е, аз ще ви дам поравно на

всички ви. Ще споделям моите познания и внимание с всеки от вас. Искам да съм огромен топъл пай, от който всеки да може да си вземе. Никой няма да остане гладен. Виж, ще извика някой, и аз ще погледна. Слушай — и ще слушам. Тичай с мен по пътеката край реката — ще тичам. А вечер не съм уморена и раздразнителна, така че няма да мърморя и да се мръщя. Очите ми остават ясни, гласът — силен, ръката — сигурна, вниманието — постоянно.

— Но... — Гласът на татко бе слаб, не съвсем уверен, но накрая успя да намери последния аргумент. — Но теб те *няма* там. Що се касае до любовта...

— Ако обръщането на внимание е любов, аз съм любов. Ако разбирането е любов, аз съм любов. Ако помагането да не сгресиш и да бъдеш добър е любов, аз съм любов... И да повторя отново, вие сте четирима. Всеки от вас ще получи цялото ми внимание по невъзможен досега начин. Няма значение дали говорите едновременно — аз мога да чуя ясно и единия, и другия. Никой няма да остане гладен. Аз ще — ако нямате нищо против и приемете тази странна дума — „обичам“ всички ви.

— Аз *не* приемам! — обади се Агата.

Дори Баба се обърна да я погледне. Сестра ми стоеше на вратата.

— Няма да ти дам позволение, не можеш, не бива да го правиш! — каза тя. — Няма да ти позволя! Това са лъжи! Ти лъжеш. Никой не ме обича. Тя каза, че ме обича, но излъга. *Каза* го и *излъга*!

— Агата! — възкликна татко и се изправи.

— Тя? — повтори Баба. — Коя „тя“?

— Мама! — изкрещя Агата. — Каза — обичам те! Лъжи! Обичам те! Лъжи! И ти си като нея! Лъжеш. Но пък си и празна, така че лъжеш *двойно* повече! Мразя *нея*. А сега мразя и *теб*!

Агата се обърна и се втурна по коридора.

Татко се надигна, но Баба докосна ръката му.

— Оставете на мен.

Тръгна, после закричи бързо, плъзна се по коридора и внезапно се затича — да, затича се, леко и много бързо навън през вратата.

Когато всички с викове стигнахме моравата и тротоара, вече спринтираше като шампион.

Агата слепешката побягна по тротоара, обърна се, видя ни да тичаме и да викаме след нея. Баба също викаше нещо и Агата се

втурна през улицата, приближаваше средата ѝ, когато внезапно изскочи кола. Чу се писък на спирачки и рев на клаксон, Агата замята ръце, а Баба вече бе до нея и я хвърли настрани в мига, в който колата с фантастична сила блъсна нашата прекрасна електрическа мечта, сътворена от Гуидо Фанточини. Тя полетя във въздуха, ръцете ѝ все още бяха протегнати напред, за да предпазят, сякаш протестираха и все още се мъчеха да решат какво да кажат на свирепата машина, тялото ѝ се завъртя отново и отново, докато колата рязко спираше, видях Агата в безопасност, а Баба все още падаше надолу, на петдесет метра от нас, удари се в земята, подскочи и остана да лежи просната. Всички замръзнахме наред улицата и от гърдите ни се изтръгна отчаян стон.

После настъпи тишина. Агата лежеше на асфалта, готова да се разплаче.

А ние все така стояхме неподвижно, вцепенени от смъртта, обзети от страх да направим и една крачка, от ужас да видим онова зад колата и Агата. Заплакахме и сигурно се молахме, и татко стоеше сред нас. О, не, не, скърбяхме ние, не, Господи, не, не...

Агата вдигна вече изкривеното си от мъка лице — лице на човек, който е предсказал катаклизми, доживял е да ги види и сега не иска да повярва и да живее повече. Обърна глава към проснатото женско тяло и от очите ѝ потекоха сълзи. Затвори ги, скри ги с ръце и легна на улицата, за да зариде...

Направих крачка, после втора, после още пет бързи и когато стигнах сестра си, тя се бе свила на кълбо и риданията ѝ идваха някъде дълбоко от нея — толкова дълбоко, че се уплаших, че никога вече няма да я намеря, че никога няма да излезе, както и да я викам, умолявам, заплашвам или просто да казвам. Малкото, което успяхме да чуем от погълнатата от собственото си нещастие Агата, се повтаряше отново и отново — оплакващо, наранено, уверено.

— ... Казах... казах ви... лъжи... лъжи... лъжци... само лъжи... като другата... другата... също като... като... също като другата... другата... другата...!

Коленичих, прегърнах я, опитах се да я събера отново — защото макар на вид да бе цяла, можеше да се усети, че е разбита; нямаше смисъл да ходя при Баба, абсолютно никакъв смисъл, затова просто прегръщах Агата, успокоявах я и плачех с нея. Дойде татко, постоя над

нас, после коленичи, и бе като молитва наред улицата, и добре, че нямаше други коли.

— Коя друга, Агата, коя *друга*? — попитах задавено.

— Другата мъртва! — изхлипа сестра ми.

— Мама ли имаш предвид?

— Мама! — изплака тя, трепереше на тротоара, свила се съвсем като бебе. — Мама, мама е мъртва, а сега и Баба е мъртва, а обещаваше винаги, винаги да обича, да обича, обещаваше да е различна, обещаваше, обещаваше, а сега виж, виж... мразя я, мразя мама, мразя и нея, мразя и *двете*!

— Разбира се — разнесе се глас. — Това е съвсем естествено. Ама че глупаво от моя страна да не се сетя, да не разбера!

И гласът бе толкова познат, че останахме поразени.

Рязко се обърнахме.

Агата присви очи, после ги отвори широко, примигна, надигна се от земята.

— Колко глупаво от моя страна — рече Баба, застанала в края на молитвения ни кръг, на сбора ни, на нашето бдение.

— Бабо!

Стоеше наблизко, по-висока от всички нас, коленичили, плачещи, прегръщащи се. Можахме само да се взираме невярващо в нея.

— Ти си мъртва! — извика Агата. — Колата...

— Ме блъсна — тихо рече Баба. — Да. И ме запрати във въздуха, и се въртях, след което имаше сериозно разтърсване на веригите. Страхувах се от изключване, ако страх е подходящата дума. А после седнах, отърсих се и няколкото молекули, откъснати от една или друга печатна платка, се магнетизираха отново и застанаха по местата си. И ето ме отново — издръжлива, здрава, *тук*, при вас.

— Помислих си, че... — промълви Агата.

— И това е съвсем нормално — рече Баба. — В смисъл, с всеки друг, блъснат и запратен по подобен начин. Но, мила моя Агата, не и с мен. Едва сега разбирам защо се боеше от мен и не ми се доверяваше. Ти не знаеше. А аз досега не бях доказала способността си да оцелявам. Колко тъпо от моя страна да не се сетя и да не ти покажа. Само секунда. — Някъде в главата си, в тялото, в съществото си тя превключи някакви невидими ленти, смеси някаква стара информация с друга и получи нова. Кимна. — Да. Ето. Една книга за възпитаване

на деца, осмивана от някои преди години. Заради съвета, който авторката дава в края на книгата: „Каквото и да правите, не умирайте. Детето ви никога няма да ви го прости“.

— Прости — прошепна някой от нас.

— Защото децата не могат да разберат, когато просто станеш и си тръгнеш, за да не се върнеш никога — без извинения, без оправдания, без нищо.

— Не могат — казах аз.

— Така значи. — Баба коленичи с нас до Агата, която вече бе седнала и очите ѝ отново бяха пълни с нови сълзи, но не онези, в които се удавяш, а от другите, които те пречистват. — Майка ти е избягала, като е умряла. Как можеш след подобно нещо да се довериш на някого? Ако всички си отиват, ако изчезват завинаги, нима можеш да се довериш на някого? И ето че когато дойдох при вас, донякъде познаваща ви, донякъде не, не можех да разбера защо не ме приемаш. А ти просто си се страхувала, че може да не остана, да излъжа, че аз също съм уязвима. А две сбогувания, две прощавания завинаги са прекалено много за една година. Е, сега *виждаш* ли, Абигейл?

— Агата — поправи я сестра ми, без сама да забележи.

— Сега разбираш ли, че винаги, винаги ще съм тук?

— О, да — извика Агата и избухна в плач, към който се присъединихме всички, прегърнахме се, а колите приближаваха и спираха, за да разберат колко души са пострадали и колко са останали цели.

Край на историята.

Е, не точно край.

След това заживяхме щастливо.

Или по-скоро заживяхме заедно — Баба, Агата-Абигейл-Агамемнон, Тимъти, аз, Том, и татко. Баба ни викаше да лудуваме в огромни фонтани от латински, испански и френски, в неимоверни морски изблици поезия като Моби Дик, изригващ от дълбините със своите версайски фонтани, губещи се в затишието и проявяващи се в бури. Баба бе неизменна, като часовник, като махало, като циферблат, показващ пладне; а нощем, изгаряни от треска, отваряхме очи и я виждахме край леглата си — винаги тук, винаги наблизко, винаги

очакваща, винаги говореща мили думи, прохладната ѝ длан успокояваше горещите ни чела, от вдигнатия ѝ показалец бликваше чиста планинска вода, за да накваси устни и пресъхнали езици. Десет хиляди утрини косеше градинката, десет хиляди вечери обикаляше и запомняше невидими пращинки, паднали в малките часове преди разсъмване, или седеше и шепнеше някакъв урок, който искаше да ни предаде, докато спим.

Накрая настъпи време един по един да тръгнем в живота. Заминавахме да учим. И когато дойде ред на Агата, Баба също започна да стяга багажа си.

В последния летен ден на онази последна година я заварихме в дневната с различни пакети и куфари. Седеше, плетеше нещо и чакаше. И макар често да бе говорила за това, гледката ни потресе и изненада.

— Бабо! — възкликнахме ние. — Какво правиш?

— Отивам в колеж като вас. В известен смисъл, разбира се — отвърна тя. — Връщам се при Гуидо Фанточини, при Семейството.

— Семейството?

— От многобройни Пинокио, както ни наричаше на шега отначало. Пинокио, а самият той — Джебето. А после ни даде собственото си име — Фанточини. Както и да е, вие бяхте моето семейство. Сега се връщам при още по-голямото си семейство там, при моите братя и сестри, лели, братовчеди, всички работи, които...

— Които какво? Какво правят? — попита Агата.

— Зависи — отвърна Баба. — Някои остават, други се мотаят. Трети отиват да бъдат изтърбушени и разпарчетосани, така да се каже, и частите им да послужат за поправка на други машини. Ще ме преценят и ще решат дали ставам, или не ставам. Може да се окаже, че ще потрябвам още утре на някого и ще замина да отглеждам други деца и да разобличавам лъжи и празни приказки.

— О, не бива да те изтърбушват и разпарчетосват! — извика Агата.

— Не бива! — викнахме двамата с Тимъти.

— Имам спестени пари — рече Агата. — Ако платя...

Баба спря да се люлее и погледна иглите и плетката си от ярка прежда.

— Е, не бих го казала, но щом питаш... Срещу съвсем дребна сума в Семейството има една стая, голяма сумрачна гостна, тиха и приятно обзаведена, където седят трийсет или четирийсет Електрически жени, люлеят се и разговарят. Не съм била там. В края на краищата аз съм сравнително млада, наскоро родена. Срещу малка, много малка сума, плащана всеки месец и година, ще бъда там заедно с други като мен, ще слушам какво са научили за света и на свой ред ще им разказвам какво е било с Том, Тим и Агата и колко щастливи сме били. И ще им разкажа всичко, което научих от вас.

— Но... нали *ти* ни учеше!

— *Наистина* ли мислите така? — отвърна тя. — Не, точно обратното; или по-скоро, учехме се взаимно. И всичко е тук, всичко, което ви караше да плачете или да избухвате в смях. Всичко е у мен. И ще го разкажа на другите точно както те ще ми разкажат за техните момчета и момичета и за живота си. Ще седим там, ще ставаме по-мъдри, по-спокойни и по-добри с всяка година, с всеки десет, дваисет, трийсет години. Семейното познание ще се удвои, учетвори, мъдростта никога няма да се изгуби. И ще чакаме там, ако ви притрябваме за собствените ви деца по време на болест или, Господ да не дава, ако някой си отиде. Ще бъдем там, ще ставаме по-стари, без да стареем, и ще се доближаваме до деня, когато може би ще ни постигне съдбата на онзи, чието име носихме най-напред.

— Пинокио ли? — попита Тим.

Баба кимна.

Знаех какво има предвид. До деня, в който, както се казва в старата приказка, Пинокио станал така достоен и добър, че получил дара на живота. И изведнъж ги видях в бъдещето — цяла фамилия Фанточини и Пинокио, разказващи си и разговарящи, обменящи опит, мърмореци, шепнеци своето познание в огромните пълни с философия зали, очакващи деня. Деня, който никога няма да настъпи.

Баба сигурно прочете това в очите ми.

— Ще видим — каза тя. — Ще почакаме и ще видим.

— О, Бабо! — възкликна Агата и се разплака, както бе плакала преди години. — Ти няма какво да чакаш. Ти си жива. Ти вече си жива за нас!

И прегърна старицата, и всички ние дълго я прегръщахме, след което полетяхме в небето към далечни училища и години. Последните

й думи, преди хеликоптерът да ни отнесе в есента, бяха:

— Когато много остарееете и отново станете като деца, безпомощни и слаби, когато имате нужда от грижи и ласки, спомнете си за старата си учителка-бавачка, глупава и мъдра спътница. Повикайте ме. Ще се върна. Отново ще напълним детската, спокойно.

— О, никога няма да остареем! — извикахме ние. — Това никога няма да се случи!

— Никога! Никога!

И изчезнахме.

И годините отлетяха.

И сега сме стари — Тим, Агата и аз.

Децата ни израснаха и се разпиляха, съпругите и съпрузите ни изчезнаха от лицето на земята, и ето сега, съвсем като по Дикенс, ако щете вярвайте, но и тримата сме отново в старата къща.

Лежа в спалнята, която преди седемдесет — седемдесет, не мога да повярвам! — години бе моя стая. Под тези тапети има други, под тях — още едни и още едни, а най-отдолу е старият тапет от времето, когато бях на девет. Тапетите се белят. Виждам как отдолу надничат старите слонове, познати тигри, прекрасни зебри, сприхави крокодили. Повиках майстори внимателно да махнат всички тапети без онези, първите. Старите животни ще оживеят отново по стените.

Повикахме и още някого.

И тримата повикахме:

Бабо! Каза, че ще дойдеш отново, когато имаме нужда от теб.

Изненадани сме от възрастта, от времето. Стари сме. *Имаме нужда.*

И в трите стаи на лятната къща три стари деца се надигат в леглата си и викат: Ние те *обичахме!* И те *обичаме!*

Ето! Ето! — мислим си ние и ставаме сутрин, загледани в небето. Това ли е хеликоптерът? Ще се спусне ли на моравата?

Ето! Там, на тревата, пред верандата. Пристига ли саркофагът с мумията?

Нашите имена ли са изписани върху лентите около нежното тяло под златната маска?

Златното ключе все още виси на гърдите на Агата, топло и очакващо. Господи, дали след толкова години, дали отново ще навие пружината, дали ще се задвижи, дали ще *стане?*

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.